

Chemnitz
Kulturhauptstadt
Europas

2025

_C_THE
UNSEEN_

chemnitz2025.de

POLSKA WERSJA

**NEXT GEN
EAST** ×

Open Space
Chemnitz

15.11. –
31.12.25

**SCHICHT
WECHSEL**

O Next Gen East (Następne Pokolenie Wschodnie)

Wszyscy jesteśmy częścią wielkiej opowieści. Opowieści o nowych początkach i niepewności, o pozostaniu i odejściu oraz o wszystkim, co pomiędzy. Jednocześnie jesteśmy częścią wielu małych opowieści, które często pozostają ukryte. Wschodnioniemieckie pokolenie Z (1997–2012) dorastało w regionie, który charakteryzowały dziesięciolecia przemian. W zależności od tego, gdzie się spojrzy, w tych przełomach można dostrzec światło lub cień. Każdy przełom ma swoją osobistą historię.

My, inicjatywa k_einheit, pragniemy zrozumieć, jak zmiany po 1989 roku wpływają na teraźniejszość. Wspólnie z artystką Luise von Cossart zbliżamy się do tych historii i dzielimy się naszymi perspektywami i doświadczeniami, jak pokolenie po pokoleniu zostało ukształtowane przez przeszłość – ale przede wszystkim, jakie historie chcemy opowiadać w przyszłości.

Podczas naszej podróży rozmawialiśmy z różnymi pokoleniami, zebraliśmy głosy z Niemiec, Polski i Czech i doświadczyliśmy, jak nakładają się na siebie wspomnienia, jak łączą się fragmenty, jak warstwa po warstwie ujawniają się nowe perspektywy. A przede wszystkim znaleźliśmy podobieństwa.

Wystawa jest zaproszeniem do doświadczenia historii i podzielenia się własnymi opowieściami. Bądź częścią narracji, która kształtuje naszą przyszłość!

Wschód w okresie przemian

Często skupiamy się na różnicach między wschodnią a zachodnią częścią Niemiec. Pomijamy przy tym fakt, że również w krajach takich jak Polska i Czechy społeczeństwa uległy przemianom po upadku socjalizmu. Spojrzenie poza granice pokazuje, że socjalizm nie był wszędzie taki sam. Wraz z upadkiem Muru Berlińskiego w 1989 roku i załamaniem się systemu socjalistycznego dla wschodnich Niemiec, Polski i Czech rozpoczęła się faza głębokich przemian. W ciągu kilku lat struktury polityczne, systemy gospodarcze i wartości społeczne uległy fundamentalnym zmianom.

W Niemczech Wschodnich zjednoczenie w 1990 roku oznaczało koniec NRD i przejście do systemu gospodarki rynkowej i demokracji – czemu towarzyszyły ogromne zmiany strukturalne w gospodarce, utrata miejsc pracy i nowe możliwości. Polska i Czechy przeszły własne przemiany: po 1989 roku oba kraje zreformowały się, stając się demokracjami parlamentarnymi i społeczeństwami opartymi na gospodarce rynkowej.

Pomimo wspólnych punktów wyjścia, doświadczenia były różne. Podczas gdy w Polsce przemiany były przygotowywane już w latach 80. przez Solidarność, w NRD przejście do demokracji nastąpiło gwałtownie. W Czechach „aksamitna rewolucja” w 1989 r. doprowadziła do pokojowego końca rządów komunistycznych.

Zmiany te dotyczyły nie tylko instytucji, ale także życia codziennego: zostały na nowo uregulowane stosunki własnościowe, systemy edukacyjne, krajobraz medialny i zabezpieczenia społeczne.

Droga do demokracji przyniosła nowe możliwości, ale także niepewność, pytania o tożsamość i poczucie straty.

Do dziś skutki tej transformacji kształtują społeczeństwa wschodnich Niemiec, Polski i Czech. Odbijają się one w rodzinnych opowieściach, tożsamości regionalnej i postawach politycznych.

Trzy kraje, wiele głosów – dialog między Niemcami, Polską i Czechami

Podczas gdy w Niemczech wschodnich nawet wśród młodych ludzi można zaobserwować pewnego rodzaju nostalgię za czasami socjalizmu i często słyszy się stwierdzenia typu „kiedyś wszystko było lepsze” w odniesieniu do NRD, w Polsce i Czechach opinie są zupełnie inne. Państwa te w bardzo różny sposób wywiązały się ze swoich obietnic dotyczących dobrobytu dla obywateli: W latach 80. w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ludzie spędzali około dwóch i pół godziny dziennie na zdobywaniu podstawowych artykułów spożywczych. W NRD przynajmniej to było w znacznym stopniu zapewnione.

Różniły się również oczekiwania wobec nowego systemu. W Polsce panowała opinia – również wśród znacznej części partii rządzącej – że neoliberalny kapitalizm poprawi jakość życia obywateli. Przekonanie to podzielało również wielu mieszkańców RFN, kiedy włączyli NRD do tego systemu. Niemniej jednak w Polsce przeciwdziałano zalewowi obcego kapitału, np. umożliwiając mieszkańcom nabywanie swoich mieszkań za ułamek wartości rynkowej, podczas gdy w dzisiejszych Niemczech Wschodnich procent własności mieszkaniowej jest

bardzo niski w porównaniu z innymi krajami europejskimi.

W Czechach wiele osób miało możliwość nabycia na aukcjach otwartych tylko dla obywateli małych przedsiębiorstw, często ich własnych, i samodzielnej pracy w gastronomii, handlu detalicznym lub rzemiośle. Również w Polsce wiele osób wykorzystało liberalizację gospodarki w latach 90. do rozpoczęcia działalności na własny rachunek. W Niemczech Wschodnich ten trend był znacznie mniej widoczny i dotyczył przed wszystkim byłych pracowników kontraktowych.

Dzisiejsze dialogi między Polską, Czechami i Niemcami oscylują między potencjałem pokojowej współpracy w zjednoczonej Europie a okropnościami XX wieku. Nie tylko zbrodnie nazistowskie pozostają aktualne w pamięci Polaków i Czechów. Również traumatyczne wspomnienia stłumienia Praskiej Wiosny 1968 roku przez Związek Radziecki, wspierany przez żołnierzy z NRD, Polski, Bułgarii i Węgier. Od 2004 roku, kiedy Polska i Czechy przystąpiły do Unii Europejskiej, powstały nowe konstelacje, z których powstają pytania o równouprawnienie i rolę państw Europy Środkowej i Środkowo-Wschodniej we Wspólnocie.

Wszystkie te wydarzenia, różnice, podobieństwa i różne narracje starszych pokoleń wpływają na sposób myślenia i odczuwania pokolenia Z w tych trzech krajach, na jego spojrzenie na okres socjalizmu, własną sytuację i przyszłość. Uczestnicy warsztatów uchwycili niektóre z tych aspektów w kolażach.

Droga do wystawy

Ponad trzydzieści lat po upadku socjalizmu zmiany, które nastąpiły w 1989 roku, są

nadal odczuwalne. Wpłynęły one na biografie, historie rodzin i całe społeczeństwa. Brakuje jednak wielu informacji i innych punktów widzenia na te zmiany, co często skutkuje jednostronnym obrazem sytuacji. Projektem „Generationsgeschichten/Historie pokoleń: przekraczanie granic, kształtowanie tożsamości” chcemy wypełnić te luki. Chcemy zrozumieć, jak głębokie przemiany po 1989 roku wpływają do dziś na wschodnie Niemcy, Polskę i Czechy – i co oznaczają one dla młodych ludzi, którzy sami nie doświadczyli tego okresu.

Nasze pokolenie, pokolenie Z, dorastało w świecie ukształtowanym przez te zmiany: nowe możliwości, ale także przełomy, niepewność i pytania o przynależność. Interesuje nas, w jaki sposób pamięć jest przekazywana i zmienia się z pokolenia na pokolenie. Celem „Generationsgeschichten” jest umożliwienie wspólnej refleksji nad pamięcią, tożsamością i przyszłością. W okresie od września do grudnia 2024 r. w ramach pierwszej fazy projektu InterGenOst zainicjowaliśmy dialog międzypokoleniowy w Chemnitz, Zwickau i Thalheim. Dialog ten dotyczył kwestii pozostania lub wyjazdu, aktywizmu, doświadczeń byłych pracowników kontraktowych i osób migranckich. W drugiej fazie, InterEuropeOst, od listopada 2024 r. do maja 2025 r. poszerzyliśmy nasze horyzonty i podczas warsztatów z młodymi ludźmi z Polski, Czech i Niemiec rozmawialiśmy o pamięci, tożsamości i skutkach transformacji. Wystawa „Next Gen East x Schichtwechsel”, opracowana wspólnie z artystką Luise von Cossart, łączy te głosy. Pokazuje poszukiwanie korzeni, historii i wspomnień. Wierzimy, że kto rozumie przeszłość, może kształtować przyszłość. A kto słucha innych, rozumie, że Europa nie kończy się na granicach, ale powstaje w historiach, którymi się dzielimy.

k_einheit

Inicjatywa k_einheit została założona w 2022 roku przez Vanessę Beyer i Lisę Trebs. To, co zaczęło się jako projekt filmowy z mikrofinansowaniem Europejskiej Stolicy Kultury Chemnitz 2025, jest dziś rosnącą siecią młodych ludzi ze wschodnich i zachodnich Niemiec, którzy zajmują się pamięcią, tożsamością i przyszłością.

k_einheit daje młodym ludziom głos i wprowadza ich perspektywy do dyskusji. W ten sposób uwidacznia się różnorodność realiów życia we wschodnich Niemczech. Celem jest wspólny dialog – ponad pokoleniami i rzekomymi granicami wewnątrz Niemiec.

Poprzez seanse filmowe, warsztaty, wystawy i formaty dyskusyjne inicjowane są rozmowy o przeszłości i teraźniejszości – oraz zadawane są pytania dotyczące wspólnego kształtowania przyszłości.

Za swoje zaangażowanie w kulturę pamięci i demokratyczną partycypację k_einheit w 2025 roku otrzymała nagrodę dla młodych talentów im. Karla Wilhelma Fricke'a przyznaną przez Niemiecką Fundację Badań nad Dyktaturą Socjalistycznej Partii Jedności (SED).

O Schichtwechsel

Wystawa Schichtwechsel (zmiana warty) opowiada o odkryciach i pytaniach, o historii i stałości. Jest to poszukiwanie – miejsc, wspomnień, pochodzenia. Punktem wyjścia projektu jest teren dawnego zakładu naprawy taboru kolejowego (RAW) w Halle (Saale), kompleks hal fabrycznych i budynków pomocniczych, który od czasu zamknięcia w latach 90. XX wieku powoli popadał w ruinę. W ciągu ostatnich 25 lat dawny teren im. Ernsta Thälmana został ponownie opanowany przez przyrodę: rośliny wyrastają przez popękane ściany, dachy się zawalają, materiały ulegają rozkładowi. Kompleks stoi w obliczu całkowitej ruiny i wkrótce zostanie rozebrany.

Podczas pandemii artystka przypadkowo natrafia na ten teren. W czasach niepewności puste hale stają się miejscem schronienia, bezpiecznej eksploracji, prowizoryczną pracownią. Wśród śladów pracy, resztek farby, kurzu i dokumentów odkrywa nie tylko artystyczny teren, ale także osobisty związek: zarówno jej ojciec, jak i pradziadek pracowali kiedyś w RAW. W ten sposób Schichtwechsel staje się badaniem historii rodzinnej i zbiorowej, poszukiwaniem tożsamości i wschodnioniemieckiego pochodzenia. Punktem wyjścia jest zawsze materiał – to, co znalezione, pozostawione, fragmentaryczne.

Artystka porusza się po pomieszczeniach jak archiwistka lub archeolog: mozolnie zbierając, przeglądając, porządkując. Obiekty, ślady przeszłości, stają się świadkami kontekstu życia, echem świata pracy, który grozi zniknięciem ze zbiorowej pamięci.

Przypadek również odgrywa kluczową rolę. Staje się zasadą poszukiwania i tworzenia, impulsem do nawiązania relacji między materiałem a doznaniem.

Nie wszystkie prace artystyczne projektu Schichtwechsel są bezpośrednio związane z terenem RAW. Materiały i skojarzenia opuszczają konkretną przestrzeń i przechodzą do sfery metaforycznej.

Pożar części terenu i archiwum oraz ograniczenie dostępu do terenu zmieniają projekt. Coraz większy wpływ na postępujące prace mają upływający czas i poczucie straty – fizyczne doświadczenie rozkładu i świadomość skończoności wyznaczają nowe tempo. Powstające prace oscylują między desperacką próbą utrwalenia, przekształceniem materiału w coś nowego i spojrzeniem na teraźniejszość. Materiał staje się metaforą pamięci, a sama praca gestem przeciwko zapomnieniu.

Schichtwechsel formułuje pytania o pochodzenie, postrzeganie, a także o obcość i znajomość: Gdzie jesteśmy umiejscowieni? Gdzie umiejscawiamy samych siebie?

Jak pamiętamy, a co nam umyka z czasem?

Co pozostaje, a co staje się cieniem, wspomnieniem i wypowiedzianym słowem? Co pozostaje utkane w naszej pamięci?

Luise von Cossart

Luise Tabea von Cossart, urodzona w 1997 roku w Berlinie, mieszka i pracuje w Halle (Saale). W latach 2015–2019 zdobyła wykształcenie jako złotnik oraz ukończyła studia licencjackie z projektowania produktów. Od 2020 roku studiuje na Akademii Sztuk Pięknych BURG

Giebichenstein w Halle na kierunku obraz/przestrzeń/obiekt/szkło pod kierunkiem prof. Sophii Hultén i prof. Natalie Häusler. Dodatkowo przez rok brała udział w zajęciach klasy malarstwa prof. Tilo Baumgärtela. Pobyt za granicą doprowadził ją do Pilchuck Glass School w USA, dzięki stypendium Fundacji Alexandra Tutseka. Oprócz działalności artystycznej pracowała jako asystentka kuratorska w Burg Galerie. Jej prace były pokazywane na wystawach zbiorowych m.in. w Berlinie, Halle (Saale), Chemnitz, Monachium, Brukseli, Stambule i Stanwood (USA). Pod względem tematycznym von Cossart zajmuje się zagadnieniami pokolenia po transformacji ustrojowej oraz kwestiami pamięci i zapominania.

Opisy prac

Luise von Cossart: Im Labyrinth (w labiryncie) (performance na wideo, 2023)

W ogromnej przestrzeni dawnej siedziby RAW pojedyncza bohaterka porusza się po labiryncie usianym gipsem. Ścieżki, pętle i ślepe zaułki ciągną się przez całą podłogę hali, tworząc rozległą kartografię poszukiwań. Wytrwałymi krokami podąża za liniami, zawraca, zmienia orientację. Chrzęst szkła, szelest pożółkłych dokumentów i stłumiony szum przyspieszających pociągów tworzą akustyczne tło dla tej nieśmiałej eksploracji. Jako pierwsza praca w projekcie Schichtwechsel wyznacza początek artystycznej eksploracji przestrzeni, orientacji i zmiany. Powstała z doświadczenia przejścia – nowego miasta, nowego miejsca, czasu społecznych wstrząsów.

Tu zaczynają się poszukiwania.

Luise von Cossart: Was tun mit verblühten Blumen? (Co zrobić z przekwitniętymi kwiatami?) (papier, 46 x 68 cm; 2023)

Sześcioczęściowa seria prac, składająca się z NRD-owskich arkuszy wzorów, przedstawia coraz bardziej wyblakły kwiatowy wzór. Wzór staje się echem, wspomnieniem wspomnienia. To stopniowe rozpadanie się odnosi się do procesu społecznego i indywidualnego starzenia się – do zanikania bliskości i jednoczesnego pojawiania się obcości. Zmiana w społeczeństwie, którą można odczuć nie tylko na poziomie politycznym, ale także prywatnym. Bada napięcie między powierzchnią materialną a pamięcią zbiorową. Praca odzwierciedla wyzwania związane z pamięcią i zrozumieniem własnej historii.

Luise von Cossart: Zeitkapseln oder Spuren verlorener Räume II (Kapsuły czasu lub ślady utraconych przestrzeni II) (szkło, węgiel; 2023)

Praca Zeitkapseln składa się z trzech pojemników z dmuchanego szkła z kilkoma komorami, z których każda zawiera kilka kawałków węgla – pozostałości spalonych budynków z terenu RAW w Halle (Saale). Kapsuły funkcjonują jako obiekty do przechowywania, jako pamiątki i jako migawka między materialnym zniszczeniem a symboliczną ciągłością. Von Cossart zachowuje ostatnie ślady swoich poszukiwań. Na przekór przemijaniu.

Luise von Cossart: Spuren verlorener Räume (Ślady utraconych przestrzeni) (kolor i węgiel na płótnie; 2024, 110x170cm)

Fragmentaryczny widok pomieszczeń dawnej siedziby RAW w Halle rozwija się w zredukowanych kolorach, które oscylują między głęboką czernią a połyskującą bielą. Okno z koronkową zasłoną, stare neony, fragmenty architektury – ślady zanikającej estetyki i jednocześnie nośniki pamięci. Stan zniekształcenia, w którym przestrzeń jest wygięta i zmieniona przez ciężar czasu. Materialność pracy jest tu kluczowa:

artystka szkicuje spalonym węglem, który zebrała po pożarze na miejscu. Praca porusza kwestie trwałości i ciągłości materiału oraz możliwości zachowania pamięci poprzez praktykę artystyczną.

Luise von Cossart: Renovierung von verlorenen Orten (*Renowacja utraconych miejsc*) (*performance na wideo z Anning Sarantis, projekcja; pętla*); 2022)

W hali dawnej kuźni stoi kolorowo pomalowana sprayem maszyna – relikwida dawnej pracy i pamięci. W pracy wideo obiekt ten jest przekształcany przez dwie osoby w abstrakcyjny biały kształt. W miarę postępu procesu maszyna jest coraz bardziej przekształcana w punkt kontrastujący z kruchym otoczeniem; akt przemalowania pozostaje ambiwalentny: jest to zarówno gest zachowania, jak i przeobrażenia; wypełnia czasową lukę między przeszłością a teraźniejszością i pozwala historii tego miejsca ponownie pojawić się jako fizyczny ślad.

Luise von Cossart: Phaeton, der Strahlende (Faeton Promieniujący) (*wisząca rzeźba (4-częściowa)*); szkło, metal; 2025)

Cztery szklane rzeźby zwisają z sufitu w całym pomieszczeniu. Każda forma składa się z wydrążonej szklanej kuli, na którą podczas procesu tworzenia naciągnięto jeden lub więcej metalowych pierścieni. Te metalowe części to znalezione przedmioty z zakładu RAW w Halle – pozostałości sprzętu technicznego, którego pierwotne funkcje są dla artystki niejasne. To właśnie ta niepewność stanowi punkt wyjścia pracy: otwiera przestrzeń hipotezy, wyobraźniowego wnioskowania o przeszłości, której nigdy nie byliśmy częścią, ale na którą jesteśmy narażeni – w cichych, opuszczonych przestrzeniach, w nieopowiedzianych historiach tego miejsca.

Cztery szklane rzeźby zwisają z sufitu w całym pomieszczeniu. Każda forma składa się z wydrążonej szklanej kuli, na którą podczas procesu tworzenia naciągnięto jeden lub więcej metalowych pierścieni. Te metalowe części to znalezione przedmioty z zakładu RAW w Halle – pozostałości sprzętu technicznego, którego pierwotne funkcje są dla artystki niejasne. To właśnie ta niepewność stanowi punkt wyjścia pracy: otwiera przestrzeń hipotezy, wyobraźniowego wnioskowania o przeszłości, której nigdy nie byliśmy częścią, ale na którą jesteśmy narażeni – w cichych, opuszczonych przestrzeniach, w nieopowiedzianych historiach tego miejsca. Wydrążony szklany korpus rzeźby, przypominający planetę, obrazuje tu materialną pustkę, w której zagnieżdża się hipoteza treści. Formalne skojarzenie z kształtem planety odnosi się również do hipotetycznego istnienia dodatkowej planety w naszym układzie słonecznym o nazwie Faeton.

Na tym poziomie praca pozycjonuje artystkę i jej pracę merytoryczną w ramach projektu Schichtwechsel – hipotetyczne podejście i spojrzenie przez teleskop astronoma w jego własną przeszłość.

(Przypis: W XVIII wieku naukowiec Johann Daniel Titius opracował empiryczną formułę opisującą odległości orbitalne znanych wówczas planet w naszym Układzie Słonecznym. Na podstawie tego wzoru doszedł do wniosku, że między Marsem a Jowiszem powinna znajdować się dodatkowa planeta, którą nazwał Faeton. Teoria ta została obalona).

Luise von Cossart: Inventurdifferenz (Różnica inwentaryzacyjna) (*wybór cytatów; skład ołowiowy na papierze z NRD i dokumentach RAW; wydanie 2023*)

Praca zawiera wybór cytatów zaczerpniętych z pozostałych dokumentów z archiwów byłego RAW w Halle (Saale). Przedstawione w wyjmowanych teczkach wiszących, stają się materialnymi świadkami minionych porządków. Inventurdifferenz postrzega siebie jako próbę uwidocznienia tej straty – jako rzeczywisty stan, który konfrontuje się z nieobecnym stanem ewidencyjnym z przeszłości. Cytaty zostały wybrane zgodnie z ich emocjonalną intensywnością i ich "subiektywną prawdą" – zgodnie z tymi zdaniem, które budzą pytania, wywołują irytację lub niosą ze sobą przekonanie, że prawda jest w nich zamknięta. W tej selekcji skondensowany jest subiektywny wymiar badań: poszukiwanie prawdziwości w tym, co fragmentaryczne, przeczesywanie pamięci i narracji. Inventurdifferenz odzwierciedla zatem nie tylko stan historyczny, ale także sam akt gromadzenia, interpretowania i wątplenia. Wyznacza przestrzeń między faktem a uczuciem, dokumentem a fikcją – i tym samym staje się centralnym komentarzem w ramach projektu Schichtwechsel, który porusza kwestię rekonstrukcji przeszłości.

Luise von Cossart: Das Nest der Arachne (Gniazdo Arachne) (rzeźba; szkło, koronkowe zasłony (z witryny RAW), lina; 2025)

Das Nest der Arachne powstaje na miejscu w dialogu między artystką a zwiedzającymi. Punktem wyjścia pracy jest przestrzeń warsztatu i rozciągnięte koronkowe zasłony z dawnego zakładu RAW, które są wplecione w delikatne struktury gniazda. W trakcie trwania wystawy gniazda te są wypełniane małymi szklanymi kapsułkami – pojemnikami przygotowanymi przez artystkę i oznaczonymi przez uczestników osobistymi wspomnieniami, myślami, pytaniami lub skojarzeniami. Rezultatem

jest rosnąca struktura tego, co indywidualne i wspólnotowe, zagęszczająca się topografia wspólnego doświadczenia. Praca obejmuje cały projekt Schichtwechsel: nawiązuje do habitusu retencji i retrospekcji, ale jednocześnie kieruje wzrok na teraźniejszość. Wspólny akt wypełniania i łączenia tworzy nowe podejście do zapamiętywania – nie archiwizowania pamięci, ale żywej, oddychającej pamięci.

k_einheit: Graphic Recordings (zapisy graficzne) (Stephanie Brittnacher, 2024; Mimi Hoang, 2024)

Podczas dialogów międzypokoleniowych w ramach projektu "Generationsgeschichte" w 2024 roku Stephanie Brittnacher i Mimi Hoang przełożyły rozmowy, nastroje i myśli na język obrazkowy. Ich zapisy graficzne rejestrują to, czym podzieliły się osoby w danym momencie. Wizualizują tematy, które są istotne i omawiane przez pokolenia: realia życia osób z historią migracji i byłych pracowników kontraktowych, aktywizm i perspektywę życia w Chemnitz i okolicy. Tworzy to wizualne ślady pamięci: ulotne słowa stają się zbiorowymi obrazami, w których dialog i społeczność nadal trwają.

k_einheit: Kolaże (2024 – 2025)

Kolaże są wyrazem indywidualnych dyskusji. Stworzone podczas warsztatów z młodymi ludźmi (roczniki 1997 – 2012) w Niemczech, Czechach i Polsce, łączą w sobie wrażenia z rozmów, osobiste historie i pomysły na przyszłość. W ten sposób uczestnicy twórczo zgłębiali kwestie tożsamości i wizje przyszłości oraz odzwierciedlali migawki z rozmów. Każdy kolaż jest odpowiedzią, echem doświadczeń. W swojej różnorodności kolaże pokazują, jak pamięć i pomysły na przyszłość przeplatają się ze sobą.

Pokazują, że tożsamość nie jest statyczna, ale może być kształtowana, wielowarstwowa i otwarta.

k_einheit: Zwischentöne (niuansse)
(nagrania audio, 2024)

Nagrania audio dają przestrzeń głosom osób uczestniczących. Po wydarzeniach mówili oni o wrażeniach, doświadczeniach lub przemyśleniach, które nie zawsze znajdowały miejsce w rozmowie. Niektórzy odpowiadali na konkretne pytania, inni swobodnie mówili o osobistych wrażeniach i doświadczeniach.

Te głosy to coś więcej niż dokumenty - to pamiątki. Pokazują, jak różnie ludzie interpretują historię i teraźniejszość oraz rejestrują chwile, które w przeciwnym razie zostałyby utracone.

Słowniczek

"Wschód"

Wielowarstwowy termin o wielu definicjach geograficznych, który obejmuje różne doświadczenia: od Niemiec Wschodnich po kraje sąsiednie, takie jak Polska i Czechy. "Wschód" nie jest jednolity, ale charakteryzuje się różnymi historiami i tożsamościami.

Kultura pamięci

Jak społeczeństwa radzą sobie ze swoją przeszłością: Co jest pamiętane, a co zapomniane i jak te narracje kształtują naszą teraźniejszość? Kultura pamięci nigdy nie jest kompletna, ale zmienia się z każdym pokoleniem.

Pokolenie Z

Odnosi się do osób urodzonych w latach 1997–2012, które nie były świadkami upadku Muru Berlińskiego, ale dorastały w świecie charakteryzującym się przemianami po 1989 roku.

Tożsamość(i)

Tożsamość można rozumieć jako odpowiedź na pytanie: kim jestem? Zawsze chodzi o negocjowanie między subiektywnym "wnętrzem" a społecznym "zewnątrzem", tj. indywidualną lokalizację społeczną. Potrzeba konstruowania tożsamości odnosi się do podstawowej ludzkiej potrzeby uznania i przynależności. Każdy ma kilka przynależności: regionalną, narodową, kulturową, rodzinną. Używając słowa tożsamość(i) z nawiasem, podkreślamy tę różnorodność – i to, że tożsamość nie jest stała, ale raczej zmienna i wielowarstwowa.

Dialog międzypokoleniowy

Dialog między ludźmi z różnych grup wiekowych. To tutaj osobiste doświadczenia starszych pokoleń spotykają się z pytaniami i

perspektywami młodszych – wymiana, która tworzy zrozumienie i kształtuje obrazy przyszłości.

Pamięć zbiorowa

Wspólna pamięć grupy, społeczeństwa lub pokolenia. Jest tworzona poprzez opowieści, rozmowy, media lub miejsca, w których historia staje się widoczna. Pamięć zbiorowa zmienia się z czasem – w zależności od tego, które głosy są słyszane i jakie doświadczenia są przekazywane.

Narracje

Narracje to historie, poprzez które ludzie interpretują i przekazują swoje doświadczenia. Kształtują one sposób, w jaki rozumiemy przeszłość, teraźniejszość i przyszłość – zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo. Różne narracje mogą współistnieć lub być ze sobą sprzeczne.

Europa Wschodnia / Europa Środkowo-Wschodnia

Europa Środkowo-Wschodnia odnosi się do konkretnych krajów w Europie, takich jak Polska, Czechy czy Węgry, które mają własne doświadczenia z socjalizmem i transformacją. Termin ten podkreśla historyczne, kulturowe i polityczne cechy regionów na wschód od Łaby i Soławy. Europa Wschodnia jest szerszym terminem geograficznym dla regionu rozciągającego się do Uralu; i jest politycznym terminem zbiorowym dla wschodnich państw Europy, takich jak Ukraina i Mołdawia.

Socjalizm / postsocjalizm

Socjalizm odnosi się do systemu politycznego i gospodarczego, który istniał w NRD, Polsce, Czechach i innych krajach bloku wschodniego do 1989 roku. Postsocjalizm odnosi się do okresu, który nastąpił później – wstrząsów, możliwości i rozłamów, które pozostawiły swój ślad do dziś.

Transformacja

Termin określający kompleksową zmianę społeczną, polityczną i gospodarczą po upadku socjalizmu w Europie Środkowo-Wschodniej i byłym Związku Radzieckim. Proces ten do dziś wywiera wpływ na życie codzienne, tożsamość i pamięć.

Słowa podziękowania

Chcielibyśmy podziękować wszystkim, którzy podzielili się z nami swoimi wspomnieniami, przemyśleniami i głosami w formatach dialogowych inicjatywy k_einheit. Chcielibyśmy podziękować artystce Luise von Cossart za jej pracę na byłym terenie RAW w Halle oraz Emilii-Carlotcie Benedetti i Nadji Junghanns za realizację wystawy. Chcielibyśmy podziękować naszym partnerom w Niemczech, Polsce i Czechach za ich wsparcie i wskazówki podczas całego projektu.

A przede wszystkim chcielibyśmy podziękować Wam, odwiedzającym: Tylko dzięki Waszym pytaniom, perspektywom i uwadze wystawa istnieje dalej – warstwa po warstwie.

Partnerzy i sponsorzy

... Post Bellum

Schöpflin Stiftung:

initiiert von:
**KUNST
SAMMLUNGEN
CHEMNITZ**

Gefördert vom

Bundesministerium
für Familie, Senioren, Frauen
und Jugend

im Rahmen des Bundesprogramms

Demokratie *leben!*

sowie vom Freistaat Sachsen

Diese Maßnahme wird mitfinanziert durch Steuermittel auf der Grundlage des vom Sächsischen Landtag beschlossenen Haushaltes.

Gefördert vom Lokalen Aktionsplan
der Stadt Chemnitz

CHEMNITZ
KULTURHAUPTSTADT
EUROPAS 2025

